

# den siste bonden på Tämmeboda



GULLERS

LARS-OLOF HALLBERG

den siste  
**bonden**  
på Tämmeboda

Lars-Olof Hallberg

**Gullers**

den siste  
**bonden**  
på Tämmesboda

Copyright © 2004 Gullers Förlag, Örebro

Foto och text: Lars-Olof Hallberg

Grafisk form: Fredrik Karlsson

Tryck/repro: Ljung, Örebro 2004

ISBN: 91-88238-46-6

## INNEHÅLL

|  |     |
|--|-----|
| <i>Till Tämmesboda</i>                 | 7   |
| <i>Jaså, du har pengajobb?</i>         | 9   |
| <i>Där tiden har stått stilla</i>      | 13  |
| <i>Hus och häst</i>                    | 25  |
| <i>Kyla och värme</i>                  | 41  |
| <i>Våren är här</i>                    | 53  |
| <i>Stenens lov och tidens gång</i>     | 73  |
| <i>Pärer, stängslen och sommarbete</i> | 85  |
| <i>Att rensa, kupa och klippa</i>      | 101 |
| <i>Slättermånad, skördemånad</i>       | 115 |
| <i>Korta dagar</i>                     | 139 |
| <i>Skogen sluter sig</i>               | 149 |



## *Till Tämmeboda*

**G**rusvägen slingrade sig genom granskogen. Det gick inte att köra fort, men det var en varm junidag, och jag hade inte särskilt bråttom. Skogen var gammal och granarna stod tätt.

Så, plötsligt, öppnade sig landskapet. Skogsvägens mörker försvann, och på båda sidor om min bil bredde det ljusgröna ut sig. Trägärdesgårdar och ett virrvarr av taggtråd, här och var ett odlingsröse – jag förstod att jag kommit fram.

I nära tio års tid hade jag kört runt för att dokumentera arbetet på gårdar där traktorn ännu inte konkurrerat ut arbetshästen. Jag hade fotograferat bönder på gårdar i Smålands alla hörn och sökt mig vidare med hjälp av tips: där finns det en häst kvar, och där, dit måste du åka!

Så var det den här gången också. Att jag nu befann mig i Agunnaryds socken i Sunnerbo härad, mitt i hjärtat av Småland, på väg till ett alldeles nytt möte, berodde på ett telefonsamtal jag fått. Det gällde en gård som skulle vara något alldeles extra. ”Åk till Stig på Tämmeboda!” hade min tipsare sagt. ”Han är lite speciell, men hos honom finns det mycket att göra för en fotograf!”

Och här bredde Tämmeboda ut sig som en ljus oas mitt i granskogen.

Inte kunde jag veta att jag skulle köra den här vägen gång på gång under de närmaste tio åren, i tjugioåttas kyla och i sommarvärme, i solljus som den

här dagen och i stjärnklart mörker. Inte kunde jag veta att jag skulle följa Stig och hans syster Berit ända tills 2000-talets djurskyddslagstiftning hann ifatt dem och de tvingades vinka adjö till både häst och kor. Inte kunde jag veta att det var den här gårdens siste bonde jag sökt upp – eller att han skulle bli en riktig vän.

Men jag visste direkt att jag måste få fotografera livet på Tämmeboda.



## Livet på Tämmeboda

Hästen Rallaren har druckit sitt, och nu finns det en halv spann vatten kvar. Stig räcker den till sin gäst.

”Är du törstig?”

**Lars-Olof Hallberg** har just kommit till Tämmeboda, den småländska arrendegården där syskonen **Berit och Stig Aronsson** bor sedan sextio år. Ska han börja med att dela spann med en nordsvensk arbetshäst?

I ett Sverige där jordbruk alltmer kopplas samman med stordrift och EU-bidrag lever Berit och Stig enligt bondepraktikans tideräkning, utan el och rinnande vatten, men med djuren och stenarna som vänner.

Fotografen Lars-Olof Hallberg har under tio år följt Berit och Stig i deras arbete – lieslåttern på ängarna och vinterkörningen i skogen, vårbruket och potatisplockningen. En och annan välförtjänt rast har han också fångat med sin kamera.

Han har med naturfotografens skarpa blick och med en stor kärlek till det gamla kulturlandskapet och dess människor dokumenterat ett jordbruk som sköts som på 1940-talet, men som genom förändrad lagstiftning och ökade krav på lönsamhet blivit omöjligt. Den siste bonden på Tämmeboda tvingas till slut sälja sin häst och skicka de fem korna till slakt.

Över 300 000 svenskar har redan mött Berit och Stig i den uppmärksammade fotoutställningen ”Tolfte veckan – minne av ett landskap”, som visats på läns museer, konsthallar och bibliotek.

**Lars-Olof Hallberg**, född 1958, har specialiserat sig på företeelser som är på väg att försvinna: gammaldags jordbruk med häst, ängsfruktodlingar, svenska lantraser, gamla mjölkbord, avlägset belägna fjällgårdar och bruket av fåbodar.

Han är naturfotograf och föreläsare på heltid, medlem i föreningen Naturfotograferna/N och ansluten till Naturfotografernas Bildbyrå AB. År 1998 erhöll han Växjö kommuns landskapsvårdspris.

Mer om Lars-Olof Hallberg och hans fotografier finns på [www.fotohallberg.se](http://www.fotohallberg.se).

GULLERS

ISBN 91-88238-46-6



9 789188 123846 7

